

KÜRESELLEŞMENİN MEDYA VE TOPLUM
ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ
(Bölüm III)

Suat GEZGİN*

Effects Of Globalization On Media And The Society

In this text; it is mentioned about globalization which a part of, even the most important part of the new world order. It's considered also the phenomenon of the globalization which has been proposed by the developed countries, including the media sector. And it's explained how the society of the developing and under developed countries, are affected culturally and socially, from the mass communication tools which have been ruled by the new media owners who are working according under the new world order conditions.

Key words: Globalization, media, monopolization.

.....

Tek Yönlü Haber Akışı

İnsan yaşamının ve bilincinin en ücra köşelerine kadar egemen kılmaya ideolojik ve kültürel hegemonya, aynı değerlerle aynı biçimde yaşayan insanlar yaratmaktadır. Diğer bir ifadeyle yığınlar tek tipleştirilmektedir. Bireyler, önemli siyasal, toplumsal olayları izlerken, gelişmeleri medya tekellerinin ve bunların arkasında metropol ülkelerdeki egemenlik yapısının vurguladığı ideolojik dünya tasvirini izlemektedir.

Bu noktada tek tipleşme öncelikle edilgen kılma ile başlamaktadır. Siyasi, toplumsal veya ekonomik sahada gerçekleşen tüm olaylar, yaşanan tüm gelişmeler edilgen bir tavırla izlenebilen seyirlik bir oyuna dönüştürülmektedir, buna uygun yeniden kurgulanmaktadır. Bu, haber programlarıyla yapı-

labildiği gibi yine farklı tür ve içerikte hazırlanmış programlar, diziler, filmler ve hatta belgesel filmler yoluyla dahi yapılabilmektedir. Konulara yaklaşım ve problem çözüm biçimlerinin farklı olmasına rağmen, tüm insanlara aynı tip, sistemi yıpratmayacak, karşıt kimlikleri sistemle uzlaştıracak marjinalliğin sessizliğine büründürecek çözümler önerilmektedir.

Haberlerin gelişmiş ülkelere doğru olan akışının en önemli nedeni, bilgi toplama ve dağıtım sürecinin gelişmiş teknoloji ve buna paralel olarak yüksek maliyetli bir alt yapı gerektirmesidir. Büyük kuruluşların medya sektörüne yönelik olarak gerçekleştirdikleri birleşmeler sonucunda, üretim kanalları ile

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dekanı.

dağıtım kanalları arasında bütünleşme sağlanmıştır. Bu kuruluşlar birbirlerinin üretimleri yapımları yine kendi dağıtım kanalları ile pazarlayabilmektedir.

Haberin; teknolojinin gücü sayesinde tek elde toplanması, hazırlık aşamasında da verilerin her zaman için güçlüden taraf olan bir anlayışla düzenlenip dağıtımına sunulmasına neden olmaktadır. Bu faktörlerin toplamında haberin, bilginin serbest dolaşımındaki dengesiz yapılanması sonucu yaşanmaktadır. Çünkü, bilgi ve teknoloji üretiminde, ekonomik gelişmişlik düzeyinde ülkeler arasında bir eşitlik söz konusu değildir. Gelişmiş ülkelerin üretici kültürleri; kitle iletişim teknolojisi ve ürünü üretmek olanağı elde ederlerken, daha az gelişmiş bölgelerde yer alan ulusal kültürler, ekonomik ve teknolojik yetersizlik nedeniyle kitle iletişim sürecinde üretici olamamakta yalnız tüketmektedirler ve bu tüketici kültürler, teknolojik, ekonomik ve içeriksel olarak büyük oranda bu üretici kültürlere bağımlıdır. Ancak burada asıl önemli olan, gelişmiş ülkelerin bu avantajlarından yararlanarak, tüm dünyayı standart bir kültür ve ideoloji çerçevesinde biçimlendirmeye çalışıyor olmasıdır.

Gelişmiş ülkelerden diğer tüm ülkelere doğru yoğun bir biçimde gerçekleştirilen bilgi akışı, öncelikle haber tekelciliğine yol açmakta ve bu siyasi, sosyo-kültürel bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir.

Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere ekonomik sistemin güçsüzlüğü, haber toplama ve dağıtım işleminin oldukça ağır bir maliyet gerektirmesinden ötürü, medya organizasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki medya kuruluşlarında, iç ve dış

haber ağını oluşturacak sermaye yeterli değildir. Yine, medya kuruluşunun, rekabete dayanabilmesi için uluslararası alanda etkin bir dağıtım ağına sahip olabilmesi gerekmektedir ki, bu da ancak güçlü bir sermaye birikimiyle mümkündür. Dolayısıyla, ulusal çapta faaliyet gösteren medya kuruluşları için küresel medya organizasyonlarıyla rekabet imkansız hale gelmektedir.

Ekonomik, teknolojik ve içeriksel olarak üretici kültürlere bağımlı olan tüketici kültürlerde; eleştirel akıl ve sorgulama yetisi, üretici kültür mensuplarınca izlenen politika gereği büyük oranda yok edildiği için sistem dışında kendi öz duruşunu korumayı başaran az sayıda insanın haricinde, toplum tüm gelişmeleri, medyanın yorumladığı biçimde kabul etmektedir.

Sonuç

İdeal olarak evrensel barış, çoğulcu demokratik rejim, insan haklarına saygı ilkelerini içeren yeni dünya düzeni, yeni medya düzeninin de yardımıyla planlı bir şekilde yaygınlaştırılmakta, benimsetilmektedir. Evrensel barış, çoğulcu demokratik rejim, insan haklarına saygı ilkelerinden birinin eksikliğinin dahi küreselleşme sürecini engelleyeceği iddia edilmektedir. Ancak, uygulamada ortaya çıkan görünüm, bu düzenin ekonomik kaynakların denetimini ellerinde tutan ve dünyanın yalnızca beşte birlik bir kısmını oluşturan gelişmiş ülkelerin diğer ülkeler üzerindeki egemenliklerini meşrulaştırma aracı olarak kullanılmasıdır.

Yeni medya düzeni, yeni teknolojilerle dünyanın en uzak köşelerine bile uluslararası medya topluluğu ile bütünleştirmeye yardım edecek hizmetler sunmaktadır. Daha çok bir araya getirilmiş bir dünyanın daha demokratik olacağı, küreselleşme savunucuları tarafından varsayılmaktadır. Zaten bu

demokrasi ve insan hakları söylemlerinin arkasına sığınarak, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerin yönetimlerine müdahale edilmekte, bu ülkelerin elde edilmiş yeni yöneticileri vasıtasıyla ülkenin ekonomik, sosyo-kültürel, siyasi ve askeri alanlarda alacağı karar ve yeni uygulamaların kendi lehlerinde düzenlenmesi sağlanabilmektedir.

Bu şekilde alenen müdahale görmeyen uluslarda ise, medyanın da içlerinde bulunduğu bir takım araçlarla toplumun yavaş yavaş istenilen şekle sokulması yöntemi tatbik edilmektedir.

Küresel ideolojinin ekonomik, siyasi, kültürel ve toplumsal söylemlerinin yerel kurum

ve kişilerin ideolojik süreçleri içine yerleştirilerek toplumun bilinç altına etki etmesi, bu söylem biçiminin toplum tarafından içselleştirilerek küresel söyleme uyumlu hale getirilmesi söz konusudur. Bu bağlamda asıl olan, küresel düzendir. Düzen iyi korunduğu ölçüde, süreç kusursuz olarak işleyecektir.

Ticari sermayenin, daha genel anlamda da kapitalizmin denetimindeki medya bireylere geniş bir özgürlük ve demokrasi ortamı sunuyor gibi görünse de, gerçekte söz konusu olan tüketim özgürlüğüdür. Kişiler, gerçekleştirdikleri tüketim oranında özgür olduklarını ve demokrasinin olanaklarından daha çok yararlandıklarını düşünmektedirler.

Kaynakça

- GİDDENS, A. (1999). "Küreselleşmenin İkilemleri", Sosyal Demokrat Değişim Dergisi, No: 12, İstanbul.
- NAZIM, Güvenç (1998). Küreselleşme ve Türkiye, BDS Yayınları, İstanbul.
- İLAL, Ersan (1997). İletişim, Yıgımsal İletişim Araçları ve Toplum, Der Yayınları, İstanbul.
- ERDOĞAN, İrfan (2002). İletişimi Anlamak, Erk Yayınları, Ankara.
- ŞAYLAN, Gencay (1997). Değişim, Küreselleşme ve Devletin Yeni İşlevi, İmge Kitabevi, Ankara.
- TANER, Timur (1996). Küreselleşme ve Demokrasi Krizi, İmge Yayınevi, Ankara.
- MENGÜ, M. Murat (2003). Haber Diliyle Yapılandırılan Küresel Söylem: CNN Türk ve CNN International Örneği, İÜ SBE, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Globalization of the Mass Media (2003). Department of Commerce, Washington.
- YÜKSEL, Erkan (2001). Medyanın Gündem Belirleme Gücü, Çizgi Kitabevi, Konya.

